

Mellom helhet og fragmentering

Utvikling av likeverdige og virksomme tiltak mot vold, hat og diskriminering

Syntesenotat – delprosjekt 10

Synnøve Økland Jahnsen, Terje Olsen, Janikke Solstad Vedeler, Trond Bliksvær

Fafo: 29.05.2026

**Hvordan bidrar de ni prosjektene samlet sett til
å belyse spenningen mellom helhet og
fragmentering i utviklingen av forebyggende
tiltak mot vold og diskriminering i møte med en
mangfoldig befolkning?**

Tre perspektiver som rammer analysen

Rettferdighet som likeverdige deltakelse

Nancy Fraser

Likeverdige tjenester handler ikke om lik behandling, men om aktiv tilrettelegging — både omfordeling av ressurser og anerkjennelse av identitet.

Interseksjonelt perspektiv

Crenshaw m.fl.

Risiko og sårbarhet kan ikke forstås langs én ulikhetsdimensjon. Kjønn, alder, etnisitet og funksjonsevne virker sammen og kan forsterke hverandre.

Forebyggingsteori

Lomell & Gundhus m.fl.

Forebygging som styringslogikk — tidlig innsats og risikoreduksjon — men også et politisk ideal med innebyggede spenninger.

Tre innganger til samme felt

Ikke separate temaer — analytiske linser som avdekker ulike typer spenninger.

I

Tiltaksnivå, aktørroller og kunnskapsgrunnlag

Hvem har ansvar, og hva vet vi?

II

Generelle tiltak og målgruppetilpasning

Hvem omfattes, og hvem faller utenfor?

III

Målkonflikter og nye risikoforståelser

Hvilke spenninger preger feltet innenfra?

Det forebyggende landskapet

Forebyggingslandskapet

Tre nivåer av forebyggende innsats — kvaliteten avgjøres av samspillet over tid og på tvers av sektorer.

F u n n

Ujevnt kunnskapsgrunnlag

For noen grupper:

etablerte fagmiljøer, detaljert statistikk, prøvde modeller.

For andre:

eldre med innvandrerbakgrunn, samiske familier, nye grupper — spinkelt kunnskapsgrunnlag, uklart ansvar, fragmenterte tilbud.

Forebyggingslandskapet har sine egne blinde flekker — og de følger maktens geografi.

Universelt og målrettet — to logikker

Universelle tiltak

krisesentre · VO-linjen · familievernet

Avgjørende for legitimitet, forutsigbarhet og lik tilgang.

Men:

forebygging som utelukkende baserer seg på universelle innganger, risikerer å reprodusere ulikheter — når tjenestene ikke tar høyde for språk, funksjonsevne, digital tilgang, migrasjonserfaringer eller tillit, er de ikke reelt tilgjengelige.

Selektive tiltak

målrettet mot grupper og behov

Nødvendige supplement til universelle tilbud.

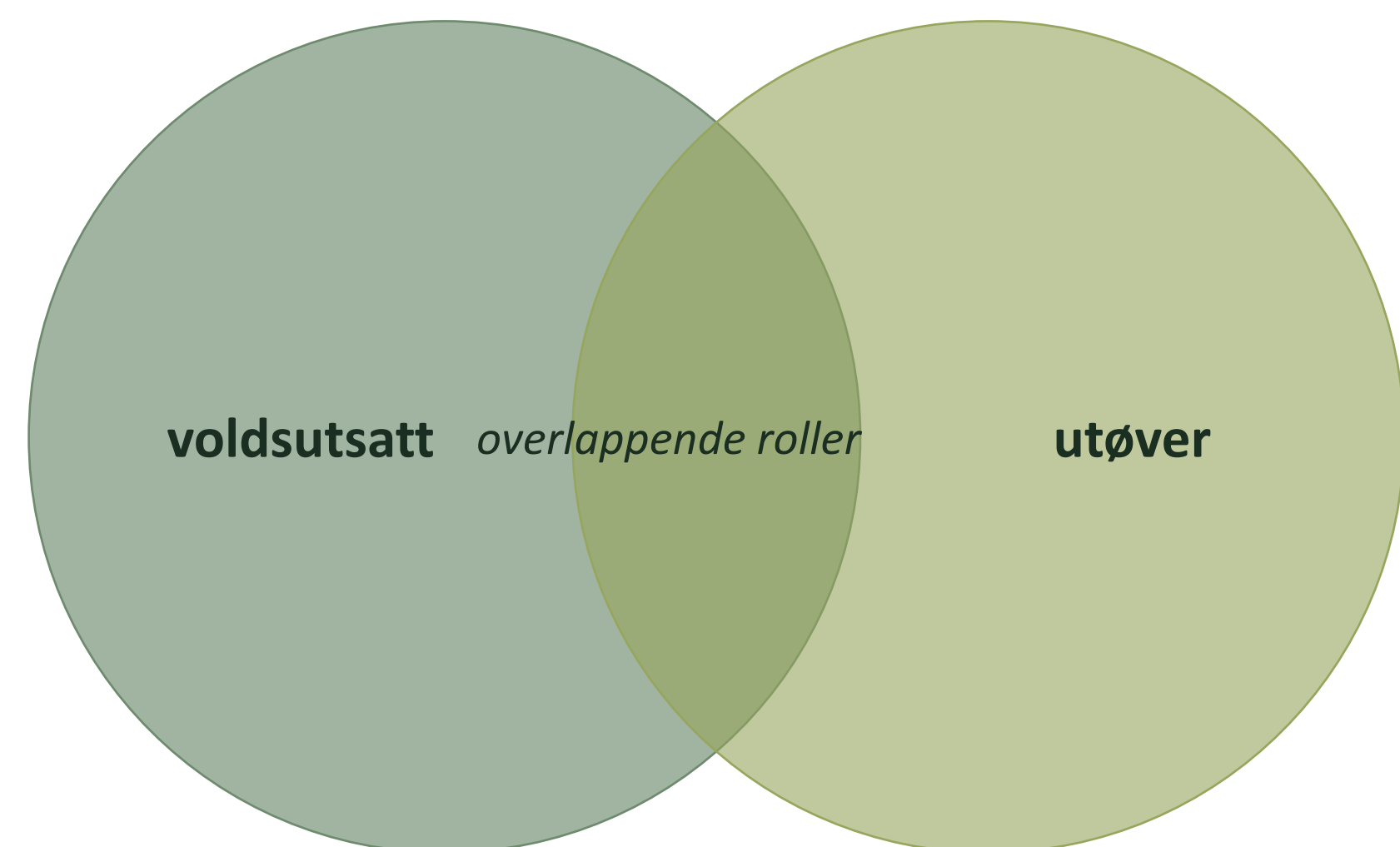
Men:

uten forankring i ordinært tjenesteapparat skaper de nye målkonflikter og fragmentering — og portvakteffekter, der de mest ressurssterke får enklest tilgang og sårbare brukere filtreres ut.

Spørsmålet er ikke universelt eller målrettet — men hvordan de to logikkene kombineres.

Når kategoriene utfordres

Tradisjonelle kategorier under press

Roller veksler og overlapper. Vold endrer form gjennom livsløpet. Barn som utsettes, kan selv ende opp som utøvere.

Nye problemstillinger setter ansvarsgrenser under press

- vold mot eldre med innvandrerbakgrunn
- hatefulle ytringer mot funksjonshemmede
- oppvekst i trossamfunn med sekteriske trekk
- etableringen av NASAK — urfolkskompetanse

Voldsutsatthet og sårbarhet er ikke individuelle egenskaper — de er relasjonelle, historiske og kontekstuell betinget.

Hva dette betyr for Bufdirs videre arbeid

1

Strukturproblem, ikke ressursproblem

Prioriteringer skjer stykkevis og delt. Satsinger blir liggende som prosjekter, ikke integrert i ordinær linje. Kunnskaps- og tiltaksutviklingen blir personavhengig og sårbar.

2

Spenningen mellom universelt og målrettet er ikke løsbar

Den må håndteres løpende. Selektive tiltak må forankres i ordinært tjenesteapparat. Evaluering og kunnskapsutvikling er ikke et tillegg – det er styringen.

3

Forebyggingsarbeid er ikke nøytralt

Valg av målgrupper, kategorier og ansvarsgrenser reflekterer normative og politiske prioriteringer. Hvem som definerer problemene – og hvem som tillegges vekt – er en del av feltets maktdynamikk.

A v s l u t n i n g

Trygghet er mer enn fravær av vold

Trygghet og beskyttelse er — slik vi forstår det med Fraser — forutsetninger for inkludering og likeverdig deltakelse i et demokratisk samfunn.

Likeverdig beskyttelse forutsetter ikke bare flere tiltak — den forutsetter en kontinuerlig refleksjon over hvordan innsatsen organiseres, samordnes og legitimeres.

